

© JO GENNEZ

GEWASSEN HERSTELDEN ZICH

De eerste Agrometeorologische berichten van dit jaar gaven aan dat de gewassen door het koude voorjaar een groeiachterstand opliepen. Gelukkig konden de zon, en nadien de regen, van de voorbije zomer daar verandering in brengen. – Naar: VITO

Volgens het KMI was juli erg zonnig. Er werden 267 uren zonneschijn geregistreerd, ten opzichte van een gemiddelde van 200 uren. De gemiddelde temperatuur lag 1,8 °C boven het gemiddelde van de voorgaande jaren. De relatieve luchtvochtigheid was bovendien erg laag. In Ukkel werden er in juli slechts 8 regendagen genoteerd. Gemiddeld zijn er dat 14. Toch was de totale neerslaghoeveelheid nagenoeg normaal. Ook augustus was droog. De relatieve luchtvochtigheid was zeer abnormaal laag, net zoals het aantal regendagen. Het regende maar 8 dagen, terwijl het gemiddelde op 15 ligt. Toch was ook in augustus de totale neerslaghoeveelheid normaal en ook de temperaturen vertoonden normale waarden.

Temperatuur en neerslag

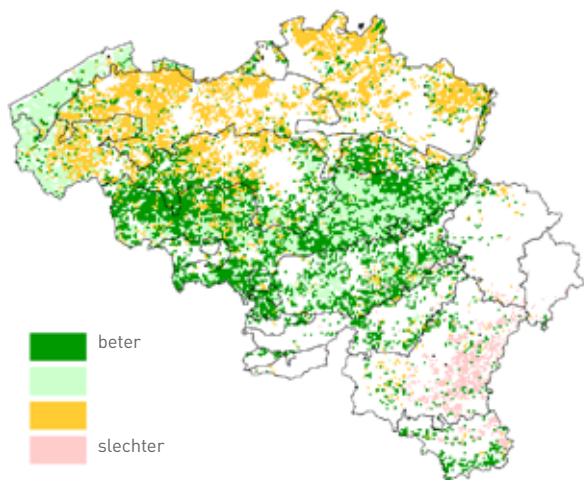
Ondanks de gunstige weersomstandigheden van de voorbije 2 maanden bleef de temperatuursom het hele seizoen overal onder het langjarig gemiddelde. Doordat de temperaturen van mei tot eind augustus vrij normaal waren, werd de achterstand ten gevolge van de voorjaarskoude niet meer ingehaald. Tijdens de zomer hadden de zomergewassen beduidend minder neerslag ter beschikking dan normaal. Begin september varieerde het tekort van 55 tot 100 mm, afhankelijk van de regio. Voor diep wortelende gewassen zou dit geen problemen mogen opleveren. Droogtegevoelige gewassen op bodems met een beperkte beschikbare watervoorraad zouden wel hinder kunnen ondervinden van dit watertekort. Mogelijk heeft de regen van begin september de watervoorraad al weer tot op een normaler niveau gebracht.

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de Spot-Vegetation-satellietbeelden blijkt dat de in het voorjaar waargenomen groeiachterstand (zie ook *Management&Techniek* 10 van 24 mei en 13 van 12 juli) uiteindelijk pas in de loop van juli werd ingehaald. Dankzij het warme en droge weer bereikte de vegetatie-index (fAPAR) in juli en augustus op de meeste plaatsen weer de normale waarde. Figuur 1 is het resultaat van de classificatie van de verschillen

.....
Uit het verloop van de vegetatie-index blijkt dat vooral bij aardappelen en suikerbieten de groeicyclus sterk verkort is.
.....

van de vegetatie-index (fAPAR) tijdens de periode april-augustus ten opzichte van het gemiddelde. In Vlaanderen was de groeiachterstand het grootst. De vegetatie-index bleef hier tot eind juli onder de gemiddelde waarde (gele zone in figuur 1, p. 12). In het centrum en het zuiden van het land kon de vertraging eind mei-begin juni al worden weggewerkt (donkergroen). In de polders lukte dat pas half juni (lichtgroen). Figuur 2 (p. 12) vergelijkt het verloop van de vegetatie-index in 2013 ten opzichte van de referentiewaarden voor de 3 voornaamste zomerteelten: mais, aardappelen en suikerbieten, respectie-

Figuur 1 Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2012) in 4 klassen. De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt.

- Bron: VITO

velijk in de Kempen, de zandstreek en de leemstreek. Hieruit blijkt dat de gewassen in 2013 niet alleen een erg late start kenden, maar ook dat de groeicyclus sterk verkort is, vooral bij aardappelen en suikerbieten.

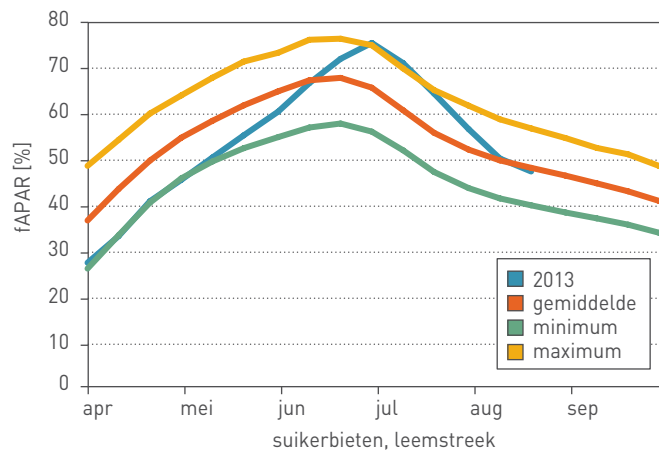
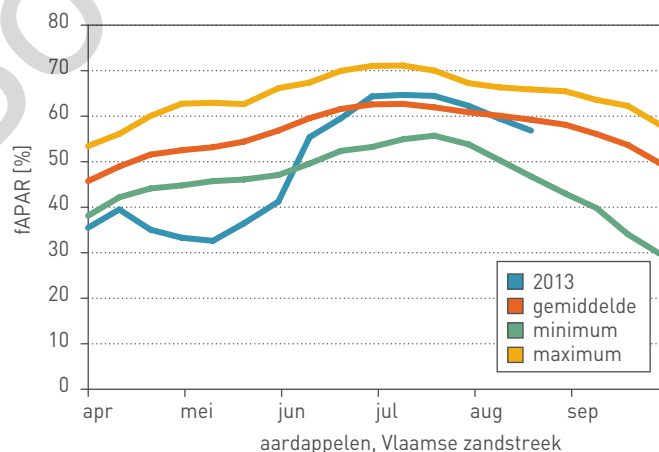
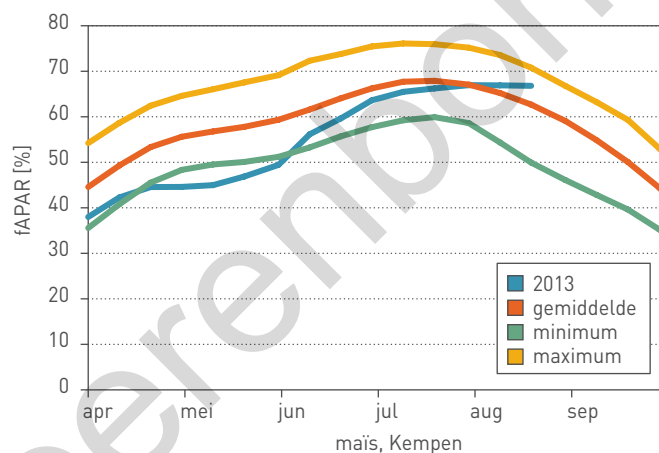
Stand van de gewassen en oogstramingen

Tabel 1 toont de oogstvoorspellingen voor de voornaamste teelten voor de verschillende landbouwstroken en voor het land in zijn geheel. Als referentie worden gemiddelde opbrengsten gebruikt, die berekend zijn op basis van de opbrengstcijfers van de jaren 2007-2011 (NIS). Het NIS levert vanaf 2012 echter geen opbrengststatistieken meer aan op het niveau van de landbouwstroken, enkel nog op nationaal niveau.

Maïs In het centrum van het land vertoont de maïs momenteel nog steeds een groeiachterstand van een week. Die is het gevolg van de late zaai (eind april) en de ongunstige weersomstandigheden tijdens het voorjaar (in mei: 1 °C kouder, 25% minder zonneschijn en 45% meer neerslag dan normaal). Door het relatief droge weer in juli en augustus werd op bodems met een geringe watervoorraad een versnelde afrijping van het gewas waargenomen. Het mooie zomerweer had een positief effect op de groei en ontwikkeling van de maïs (figuur 1). De algemene opbrengstdaling waarvan sprake in het bulletin van eind juni wordt dan ook niet bevestigd. De verwachte opbrengsten liggen eerder in de lijn van het gemiddelde voor de periode 2007-2011, maar kunnen wel schommelen naargelang van het perceel en de regio.

Suikerbieten Volgens het KBIVB bedroeg de geschatte suikeropbrengst op 3 september 11.030 kg/ha. Dit is 1% onder het gemiddelde van vorig jaar en 3% onder het gemiddelde van de voorbije 10 jaar. Tussen 19 augustus en 2 september nam de suikerproductie toe met 1719 kg/ha, wat overeenkomt met een dagelijkse toename van 123 kg/ha. Deze toename ligt lager dan het gemiddelde van 135 kg suiker/ha/dag. Dit heeft wellicht te maken met de gewasachterstand die de suikerbieten momenteel nog steeds vertonen. Juli en augustus waren weliswaar zonnig en warm, maar door het watertekort konden de bieten de opgelopen achterstand niet helemaal inhalen. Toch liggen de voorspelde opbrengsten voor suikerbieten (tabel 1) hoger dan het gemiddelde voor de jaren 2007-2011.

Aardappelen Fiwap meldt dat de eerste percelen vroege aardappelen begin juli geoogst werden. Dat waren vroeg geplante percelen, al dan niet onder plastic, en meestal geïrrigeerd. De opbrengst varieerde van 25 tot 30 ton/ha, waarvan 20 tot 40% met een kaliber van +50 mm. Het onderwatergewicht schommelde tussen 330 en 350 g/5 kg. Op uitzonderlijk mooie percelen – geïrrigeerd en onder plastic – steeg de opbrengst tot 35 à 40 ton/ha, waarvan 70% in de sortering +50 mm. In juli regende het voornamelijk in 2 periodes: van 1 tot en met 4 juli en van 23 tot en met 30 juli. Daar waren onweersbuien bij. Over de hele maand beschouwd, viel er over het zuidoosten van het land slechts 30 tot 40 mm neerslag. In Ukkel is dit normaal 73,5 mm, waarvan een tiental mm in het begin van de maand.

Figuur 2 Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 april tot en met 31 augustus 2013 ten opzichte van de gemiddelde, minimum- en maximumwaarden (1999-2012) voor maïs in de Kempen, aardappelen in de Vlaamse zandstreek en suikerbieten in de leemstreek. - Bron: VITO

Tabel 1 Opbrengstvoorspellingen (gemiddelde berekend aan de hand van 2 of 3 modellen, afhankelijk van het gewas) per landbouwstreek voor voedermaïs, suikerbieten en aardappelen in 2013 en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2007-2011 volgens de cijfers van het NIS. De opbrengsten zijn uitgedrukt in 100 kg/ha. - Bron: CRA-W

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2007-2011 (NIS)	2013 (voorspeld)	Vershil (%)	2007-2011 (NIS)	2013 (voorspeld)	Vershil (%)	2007-2011 (NIS)	2013 (voorspeld)	Vershil (%)
Duinen & Polders	468,9	476,2	1,6	747,8	745,5	-0,3	448,1	474,1	5,8
Zandstreek	489,3	514,5	5,2	726,1	736,3	1,4	478,3	480,4	0,4
Kempen	456,6	461,9	1,2	646,8	656,1	1,4	443,7	360,8	-18,7
Zandleemstreek	510,3	528,0	3,5	776,1	803,3	3,5	475,3	500,7	5,3
Leemstreek	459,2	445,0	-3,1	824,7	848,0	2,8	479,6	488,1	1,8
Henegouwse Kempen	475,8	446,2	-6,2	795,6	800,1	0,6	472,9	524,0	10,8
Condroz	469,5	472,5	0,6	746,4	779,1	4,4	489,7	487,8	-0,4
Weidestreek (Luik)	467,6	455,9	-2,5	767,0	819,3	6,8	551,9	538,6	-2,4
Weidestreek (Venen)	438,1	432,3	-1,3	653,2	682,0	4,4	515,0	481,6	-6,5
Famenne	458,3	465,7	1,6	717,8	749,0	4,3	434,0	477,2	10,0
Ardennen	463,7	463,4	-0,1	731,9	773,2	5,6	376,9	297,5	-21,1
Jurastreek	421,0	436,2	3,6	726,4	647,4	-10,9	300,0	287,6	-4,1
Hoge Ardennen	287,9	207,2	-28,0	-	-	-	442,7	398,9	-9,9
België	479,1	485,2	1,3	783,8	816,2	4,1	476,8	488,6	2,5

Vooraf in Haspengouw bleef het erg droog. In Vlaanderen en in het westen van Henegouwen regende het wel voldoende. Tijdens de laatste decade van juli werd in deze regio's 60 tot 100 mm neerslag genoteerd. Hierdoor kon de watervoorraad in de bodem aangevuld worden. Er werd dan ook weinig of geen droogteschade gemeld.

Half juli schommelde de opbrengst tussen 25 en 35 ton/ha, met onderwatergewichten tussen 330 en 380 g/5 kg. Ondanks de mooie knolvorming liet het kaliber soms te wensen over. Het percentage knollen +50 mm was voldoende hoog, het aandeel +65 mm was echter beperkt. De oogst van de vroege rassen werd eind augustus beëindigd.

Op 3 september bedroeg de gemiddelde opbrengst van Bintje 46,6 ton/ha voor alle kalibers. Voor de sortering +35 mm werd een gemiddelde opbrengst van 44,4 ton/ha genoteerd. In een tijdsspanne van 14 dagen nam de opbrengst toe met 8 ton of 570 kg per dag. De lagere temperaturen en de neerslag eind augustus hadden een positief effect op de groei van de aardappelen. Het aandeel grove aardappelen nam toe (70% +50 mm). De gemiddelde opbrengst van de frietaardappelen steeg intussen tot 31,3 ton/ha en benadert zo het meerjarig gemiddelde (31,8 ton/ha). Het onderwatergewicht lag al vrij hoog met een gemiddelde van 395 g/5 kg. Op 40% van de percelen werden

onderwatergewichten van meer dan 400 g/5 kg gemeten. Die cijfers kunnen in de komende weken nog toenemen. Begin september werd de gemiddelde afrijping geschat op 55%. Minimaal 18% en maximaal 95% van de bladmassa was al afgestorven. De potentiële opbrengsttoename zal dus eerder beperkt zijn. De warme periodes in juli en augustus werden niet gevolgd door zware regenval, waardoor het risico op doorwas eerder beperkt bleef. De opbrengstvoorspellingen voor Bintje variëren naargelang de regio. In de belangrijkste teeltgebieden schommelen ze rond het gemiddelde. ■

Dit artikel werd overgenomen uit de Agrometeorologische Berichten van VITO van 10 september. Hierin werd de situatie tot 1 september besproken. Deze berichten verschijnen driemaal tijdens het groeiseizoen. Meer informatie en eerdere berichten kan je vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be>.